

Mare

'Voetnoten kunnen democratie redden'

Pagina 2

'Iedereen wordt beige', voorspelt politicoloog Eric Kaufmann

Pagina 3

Hoe heet deze vogel ook alweer? (En nee, het is geen eend)

Pagina 7

De molenaarszoon met de aardappelneus blijft een figurant in biografie

Pagina 9

Trap er niet in

Mare liet zich vrijwillig oplichten

Veel (vaak internationale) studenten laten zich oplichten door nepverhuurders die op Facebook woonruimte aanbieden. Mare sprak met slachtoffers én scammers.

Laatste Kans

ALL-IN

WEG = WEG

DOOR SUSAN WICHGERS Aangeboden op Facebook: een gemeubileerd appartement met twee slaapkamers in de Kraaijerstraat, voor 500 euro per maand. Klinkt te mooi om waar te zijn, en dat is het ook. 'Fully furnished apartment, city center', post Anselmo Rubio in de Facebookgroep Leiden Housing. Zonder foto's.

Rubio heeft een uitgebreid Facebook-profiel, maar niks wijst erop dat hij een link heeft met Nederland. Hij woont in Los Angeles, werkt bij een Amerikaans bedrijf, heeft Amerikaanse familie.

Als we onze interesse laten blijken, stuurt hij het (Engelse) nummer van de 'huisbaas' door. 'Sorry for late reply', appt ene Andrew Taylor vervolgens. Op de vraag of een bezichtiging mogelijk is, antwoordt hij: 'Am somehow busy. That is why I won't be able to make any viewing. Because am in Amsterdam right now executing a huge project.'

Les 1: scammers zijn altijd te druk voor een bezichtiging

Het appartement bekijken is niet mogelijk, omdat oplichters zogenaamd altijd ergens anders zijn, voor werk of vanwege een ander excuus. Dat is de reden waarom vooral internationale studenten de dupe worden van scammers: zij zijn vaak nog in het buitenland tijdens hun zoektocht, en hebben sowieso geen mogelijkheid om te bezichtigen.

Zoals de Indiase studente (25, human rights law) die vorig jaar 1100 euro is kwijtgeraakt aan een oplichter. Ze wil niet met haar naam in de krant. 'Het is nog steeds een nachtmerrie', vertelt ze. 'Het is zoveel geld, helemaal voor Indiase begrippen. Ik ben de helft van mijn spaargeld verloren.'

Ze had de waarschuwingstekens moeten zien, geeft ze toe. De huisbaas had een Engelse bankrekening, had veel haast, reageerde altijd direct op haar e-mails. 'Maar ik had zelfs nog een vriend in Leiden het adres laten controleren. Het leek te kloppen.' Ze heeft ook een kopie van haar paspoort opgestuurd, waar ze veel spijt van heeft. 'Doe dat nooit', adviseert ze. 'En betaal niks voor een huis dat je niet met eigen ogen gezien hebt.'

Helaas is dat advies niet waterdicht, weet Ab Hagenaar. Hij verhuurt zelf drie appartementen en is op Facebook onder die schuilnaam actief om internationale studenten te behoeden voor oplichters. In zijn vrije uren houdt hij de Facebookgroepen in de gaten waar woonruimte wordt aangeboden, maakt namen van scammers bekend, beantwoordt vragen van internationale studenten en geeft tips om oplichters te herkennen. Dat komt hem regelmatig op bedreigingen te staan, vandaar het pseudoniem.

Andrew noemt hij een echte 'middle of the road scammer', de klassieke variant die uit is op snel geld.

Maar de tactieken worden steeds door-

trapt. 'Sommige scammers huren iets via Airbnb. Zo krijgen slachtoffers het huis daadwerkelijk te zien. Ze denken dat het goed zit, en betalen. Als je een paar weken lang elke dag bezichtigingen houdt, kun je flink cashen.'

Anderen spreken met studenten af in een restaurant, trakteren op koffie, en geven na betaling een set nepsleutels mee. 'Die blijken dan niet te passen.'

Zijn tip: 'Check wie de eigenaar van het pand is. Dat kan gewoon via het Kadaster.'

Les 2: de foto's en video's zouden overal gemaakt kunnen zijn

Op de foto's en video die Andrew ons stuurt, zijn de gordijnen van het appartement gesloten. Zonder uitzicht wijst niks erop dat het zich in Leiden bevindt. Kijk je beter, dan ontdek je on-Nederlandse details, zoals een waterkoeler en een aircó. Soms gebruiken oplichters foto's van hotelkamers of van huizen die te koop staan. Om dat uit te sluiten, kun je omgekeerd afbeeldingen zoeken op Google. Andrews foto's zijn echter nergens anders op internet te vinden.

Hij heeft inmiddels het volledige adres gestuurd, Kraaijerstraat 8, omdat hij in de veronderstelling is dat we in Duitsland zijn en het dus niet kunnen controleren. Kraaijerstraat 8 blijkt een garage te zijn. Nummer 8a, boven de garage, is wel een appartement. Maar door de ramen is meteen te zien dat het niet het appartement van de foto's is.

Andrew wordt inmiddels ongeduldig. 11.45: 'Let me know if you receive it or not. Waiting for your reply.' 11.46: 'Are you there?' 11.50: gemiste oproep. 11.55: 'Do you receive it. Waiting for your reply.' Hij benadrukt dat hij het geld zo snel mogelijk moet hebben, pas na een betalingsbevestiging kan hij ons van het appartement verzekeren.

We bellen terug. Voor een geboren en getogen Engelsman (blijkens zijn doorgestuurde paspoort - waarschijnlijk gestolen van een eerder slachtoffer) heeft Andrew een vreemd accent.

Hij reageert gepikeerd: 'You told me you were in Germany.' Hij probeert zich er nog uit te redden door te beweren dat het appartement op de, niet-bestaande, tweede verdieping is.

Plotseling gooit hij het over een andere boeg. Natuurlijk kunnen we de ruimte van binnen zien, maar er zijn nog een hoop andere geïnteresseerden. Als zij het niet willen, laat hij het ons nog weten. Na het gesprek blokkeert hij ons op WhatsApp en antwoordt niet meer op e-mails.

> Verder lezen op pagina 6

OP = OP

Joplocatie

Vrij

BUITENKANS!

Rode looper

DOOR BART BRAUN Tussen 2000 en 2018 is het aantal studenten in Nederland met 68 procent gestegen. Hoeveel studenten er nu zijn, is nog onbekend: de universiteiten wachten altijd tot het stof is neergedaald voor ze met cijfers komen. Als de voortekenen niet bedriegen – de El Cid was drukker dan ooit – zijn het er in 2019 nog meer. En in 2000 was er al een tekort aan studentenkamers, en werden studenten ook al opgelicht door mensen die een malafide munt uit die kamernood willen slaan.

Een groot gedeelte van die stijging wordt veroorzaakt door de toename van het aantal internationale studenten. Daar zijn er meer dan ooit van op de wereld, maakte de ontwikkelingsorganisatie OESO deze week bekend. Internationals zijn extra kwetsbaar voor oplichters: in studentenhuizen zijn ze vaak niet welkom. Ze kunnen niet komen bezichtigen, omdat ze nu eenmaal uit het buitenland komen. Omdat ze geen idee hebben van vraag en aanbod hier ter plekke, zijn hun alarmbellen er niet op afgesteld. Dan lijkt 500 euro voor een gemeubileerd appartementje hartje centrum helemaal niet 'te mooi om waar te zijn' (zie voorpagina): dat is wat het ongeveer zou kosten als de Nederlandse woningmarkt niet zo volkomen vercrackt was. Weten zij veel.

Die internationals komen geld brengen: vaak betalen ze een veelvoud van het Nederlandse collegegeld om hier te kunnen studeren. Een gedeelte van hen blijft na de studie plakken, en dat levert de schatkist dikke euro's op: zo'n zeventig tot honderdduizend euro per student van buiten de EU, volgens het Centraal Planbureau. Universiteitsbestuurders roepen bovendien dat zo'n *international classroom* ook hartstikke goed is voor de Nederlandse studenten, al valt niet uit te sluiten dat die gedachte wat beïnvloed is door het eerdergenoemde hogere collegegeld.

Je zou verwachten dat we de rode looper uitleggen voor deze doelgroep. In plaats daarvan leveren we ze over aan hebbelijke huisjesmelkers, campings, hostels en regelrechte scammers.

Dat zijn allemaal symptomen van de woningschaarste in Nederland, en dat probleem laat zich niet oplossen in één of twee jaar. In de tussentijd is het pappen en nathouden. Het allerminste wat je kan doen, is een paar studenten aanstellen om hun internationale collega's te helpen met de kamerzoektocht. Die halen in elk geval de allerdomste scam-pogingen eruit: de Leidse kamers 'Met tramhalte voor de deur!', de verdacht goedkope studio's, de verhuurder die wil dat de betaling via Western Union verloopt. Met een iets uitgebreider takenpakket kunnen die student-assistenten ook huurcontracten checken of bezichtigingen doen.

De Faculteit Rechten had zo iemand, speciaal voor de studenten van één internationale masteropleiding. Het werkte nog ook, en dat is een compliment waard voor de juristen. Eigenlijk zou natuurlijk elke opleiding in Nederland die uit de internationals-ruif wil mee-eten gewoon wettelijk verplicht moeten worden om deze minimale inspanning te leveren. Maar ja, dat is natuurlijk weer te mooi om waar te zijn.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Opname circa 10.000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg (stagiair)
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Vera Arntzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de Roij · Benjamin Sprecher · Ivo Verseput
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonderwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg joosmarcellis.nl
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Gekrabbel in de marge

Voetnoten maken me gelukkig. Een bladzijde met grotere voetnoten - of het summum: een voetnoot verspreid over meer dan één bladzijde - is een direct voorproefje op het walhalla. Marges in het algemeen (en wat is een voetnoot anders dan erudiet gekrabbel in de marge) maken me gelukkig. Geen boek zo mooi of het wordt verfraaid als er in de kantlijn gekrabbeld is dan wel wordt. Ik beken hier volmondig het type te zijn dat een boek pas het zijne vindt als hij er - het liefst met vulpen - het zijne van heeft gevonden in de marges.

Goedbekeken is een column in beginsel niet zo heel anders dan een voetnoot - afgezien natuurlijk van de vaak onfortuinlijke plaatsing van de eerste, terwijl de laatste de pagina van onderen soeverein stut. Net als de voetnoot biedt een column de mogelijkheid om met weinig woorden in de marge de hoofdtekst te ondersteunen, nuanceren, kritiseren, aan te vullen en tegen te spreken, op die plek op de bladzijde die het eerste zal worden geslachtofferd aan enige haast van de kant van de lezer.

De voetnoot is in al haar bescheidenheid stiekem het kloppende hart van de wetenschap. Een venijnig hart soms, getuige de manier waarop Edward Gibbon voetnoten gebruikte om het werk van zijn collegae - of de persoon zelf - vilein maar majesteitelijk af te fakkelen. Als wetenschapper in monografie of boek aangevallen worden is een eer, een tweesnijdend zwaard wellicht, maar toch, je mag jezelf indenken belangrijk te zijn. Afgeserveerd worden in een voetnoot, echter, in de marge onderaan de pagina naast een afgekorte verwijzing naar een obscure bron, is ontegenzeggelijk rottig. En verlossing is geen mogelijkheid in deze Hades van de wetenschappelijke wereld, daar voetnoten bekijken. Hoewel artikelen na lezing zelden in toto nog een keer gelezen worden, geldt dat niet voor de voetnoten. Deze worden keer op keer nageslagen, vanwege de referenties, de vaag verwoorde maar interessante ideeën, het extra beetje informatie of de onverwachte con-

nectie met iets heel anders.

De voetnoot beklift, ook omdat het een van de belangrijkste functies van de wetenschap uitvoert: het onderbouwt en maakt zo feitenrouw en controleerbaarheid mogelijk. Een goed voetnotenapparaat is het geweten van de studie - ik heb altijd moeite met artikelen of scripties die minimaal (of helemaal niet, o gruwel!) bevoetnoot zijn, alsof er dan iets mis zou zijn met de auteur (en nee, een verwijzing tussen haakjes in de hoofdtekst is niet hetzelfde). Ik ben ervan overtuigd dat elke echte ("echt" in de 19de-eeuwse positivistische zin van het woord natuurlijk) wetenschapper in zijn of haar botten aanvoelt hoe cruciaal de voetnoot is.

Afgelopen maand schreef historica Karen Wulf in de *WaPo* een gloedvol essay gewijd aan de voetnoot als belangrijkste wapen in de strijd tegen *fake news**. De bescheiden maar onontbeerlijke voetnoot redt zo niet alleen de wetenschap maar *fiddling with footnotes* beschermt zelfs de democratie. En zo ook de goede column; de nietsontziende eerlijkheid en zorgvuldigheid van de columnist (niet toevallig ook twee kardinale wetenschapsdeugden) in de marge houden de krant eerlijk.

Fiddling with footnotes, krabbelen in de marge. Meer is het niet. Maar zo houdt de nederige voetnoot de wetenschap eerlijk. Niet door grote woorden, modieuze concepten, onderzoekscommissies of nieuwe allocatiemodellen, maar gewoon door regulier wetenschappelijk handwerk. En hier dringt de vergelijking met de column zich op, met bescheiden gekrabbel in de marge.

Er is hier ergens een moraal in te vinden, vermoed ik.

REMCO BREUKER is hoogleraar Koreastudies

* Al is het beste wat ooit over de voetnoot geschreven is, wellicht überhaupt het beste dat ooit geschreven is, Anthony Graftons *The Footnote: A Curious History*

Interview

Russische bodybuilders hebben zich bruin geverfd voor een toernooi.

071 - 527 ...

Taaie beestjes

Politicooloog Martijn van Nijnanten (1991) deed voor zijn proefschrift onderzoek naar politieke partijen die fors verloren bij verkiezingen.

Wat doen partijen na een zware verkiezingsnederlaag?

‘Ze grijpen terug naar hun traditionele ideeën. Ze vragen zich af: wat voor partij zijn we? En voor wie zijn we er? De traditionele aanhang van het CDA was al tanende toen de partij in 1994 hard onderuit ging en twintig zetels verloor. Toch zie je dat ze bleven uitgaan van hun eigen grondbeginselen. Ook D66 greep na nederlagen in de jaren tachtig terug op de politieke vernieuwing en de democratiseringsgedachte waar ze ooit om zijn opgericht.’

Was dat de meest verstandige aanpak?

‘Er was wel verbazing in de wetenschappelijke literatuur dat het CDA als bestuurderspartij zo weinig aan haar verkiezingsprogramma veranderde. Maar zowel het CDA als D66 zijn wel weer op hun pootjes terechtgekomen.’

Wat was effectiever geweest?

‘Ik heb geen recept gevonden voor wat een partij moet doen, maar het CDA had bijvoorbeeld ook kunnen zeggen: “Oei, onze christelijke achterban is al jaren aan het afnemen. We moeten onze ideeën aanpassen om een bredere groep kiezers aan te spreken.” Terwijl de partij wel degelijk mikte op een bredere groep kiezers, zie je dat ze ook weer meer gingen inzetten op normen en waarden, en het gezin als hoeksteen van de samenleving.’

U deed onderzoek naar partijen in Nederland en Groot-Brittannië. Waarom deze twee landen?

‘Een van de redenen is het verschil in kiesstelsel. In Nederland worden stemmen een op een vertaald naar zetels. In Groot-Brittannië heb je een districtenstelsel. *The winner takes all* in een kiesdistrict.’

Op welke manier beïnvloedt het stelsel de strategie van een partij?

‘De invloed kan enorm zijn. Ik heb onderzoek gedaan naar Labour in Groot-Brittannië. In de jaren tachtig was dat echt een socialistische partij, die bij verkiezingen in 1983 flink onderuit ging. Later volgde nog een nederlaag en toen kwam het besef dat alleen arbeidersdistricten binnen halen niet langer voldoende was. Het roer ging dan ook 180 graden om. Uiteindelijk ontwikkelde deze verrechtsing zich tot *New Labour*, dat in 1997 de verkiezingen won en met Tony Blair de premier leverde.’

Is een crisis goed voor een partij?

‘Een crisis is heel vervelend; ik heb het zelf meegemaakt in het CDA, waar ik actief lid van ben. De sfeer op het congres van 2010 (wel of niet in het kabinet met de PVV, *red.*) was erg geladen. In de pers werd gesproken over het einde van de christendemocratie. Toen de PvdA keihard onderuit ging in 2017 hoorde je ook wel dat het afgelopen was. Dat blijkt toch niet het geval te zijn. Je ziet wel dat ze heel erg bezig zijn met wat ze nu eigenlijk zijn.’

‘Een crisis is ook een kans. Het zorgt ervoor dat er allerlei mogelijkheden op tafel komen die normaal niet bespreekbaar zijn. Een partij in het nauw maakt rare sprongen. Dan zie je ook de weerbaarheid van een partij. En partijen blijken zeer taaie beestjes te zijn. **VB**

Martijn van Nijnanten, *Parties under pressure*. Promotie is donderdag 12 september om 16.15 uur

De toekomst is beige

Zorgen over witte identiteit zijn nog geen racisme, betoogt politicooloog

De Canadese politicooloog Eric Kaufmann wil een eerlijk debat over witte identiteit. Vrijdag geeft hij het openingscollege bij International Studies. ‘Mensen discrimineren continu.’

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Het toekomstbeeld dat de Canadese politicooloog Eric Kaufmann schetst in zijn boek *Whiteshift*, ligt niet ver af van wat de makers van *South Park* al eerder voorspelden. In een aflevering uit 2004 keren tijdreizigers uit het jaar 3045 terug naar het verleden, op zoek naar een baan. De mensen uit de toekomst hebben allemaal dezelfde beige huidskleur, en spreken een mix van alle wereldtalen door elkaar.

Zo zal het ook gaan met de witte meerderheid, voorspelt Kaufmann in zijn met statistiek en data doorspekte boek. Door toenemende migratie en dalende geboortecijfers, nemen gemengde huwelijken toe en zal de ‘witte’ mens eind volgende eeuw lang zo wit niet meer zijn, maar inderdaad: een soort beige. Het staat volgens Kaufmann – zelf Canadees, Chinees en latino- onomstotelijk vast dat de witte meerderheid zal verdwijnen.

De conservatieve witte mens maakt zich zorgen over deze veranderingen, stelt de hoogleraar politicologie aan het Birkbeck College, University of London. Vrijdag opent hij met een lezing het academisch jaar bij de opleiding International Studies.

Neem die zorgen serieus, adviseert hij, en durf eerlijk te praten over de witte identiteit. ‘Er zou een gelijk speelveld moeten zijn voor zowel etnische minderheden als meerderheden. Er zijn veel liberale progressieven die de witte identiteit... ik wil niet zeggen onderdrukken, maar wel gelijkstellen aan racisme. Dat is een probleem.’

Waarom?

‘Omdat het taboe is, wordt het geuit in andere vormen. Als je niet kan zeggen dat je je zorgen maakt over het afnemen van de witte meerderheid, kan je wel zeggen dat je je zorgen maakt over moslims. Dat is acceptabel, want kun je betogen dat je het opneemt voor joden of vrouwen-rechten. Maar het is juist gevaarlijker en negatiever, omdat je je afzet tegen anderen. Terwijl als je je hecht aan je eigen identiteit, kan je zeggen dat je gewoon de immigratie wat wilt afremmen, en blijven identificeren met de eigen groep. Dat is niet negatief.’

In de politiek gaat witte identiteit juist vaak hand in hand met anti-immigratiestandpunten en racisme.

‘Het zijn twee verschillende dingen. Als je naar data kijkt, is er weinig verschil tussen witte mensen die gehecht zijn aan hun witte identiteit, en degenen die dat niet zijn, in hun houding naar minderheden. In de psychologie is het bekend dat – met uitzondering van gebieden met gewelddadige conflicten – de hechting aan je eigen groep niet gecorreleerd is aan haat of afkeer voor andere groepen.’

‘Het is wel de manier waarop populistische partijen mensen trekken. Ze zeggen: “Minderheden mogen wel hun identiteit uitdrukken, en witte mensen niet.” Ik denk dat ze daar gelijk in hebben. Maar zodra hun aanhang groeit, bouwen ze verder met bijvoorbeeld complottheorieën over joden, en andere onwaarheden. Ze hebben die eerste geloofwaardigheid, dus de rest lijkt ook plausibel.’

Het beeld dat populisme gedreven wordt door economische belangen – mensen die bang zijn om baan te verliezen – klopt niet, schrijft u.

‘De data laten zien dat of iemand wel of niet voor een populistische partij stemt, niets te maken heeft met hoe arm of rijk ze zijn. Dat is een slechte voorspeller – niet nul, maar veel minder sterk dan psychologische eigenschappen. Hoe iemand over de doodstraf denkt, en natuurlijk over immigratie, is een betere voorspeller. En dat heeft geen verband met inkomen of sociaaleconomische klasse, maar is gedreven door culturele dingen, zoals denken dat het vroeger beter was. Zelfs of iemand netjes en georganiseerd is, of juist een sloddervos.’

U pleit voor een ‘gematigde’ witte identiteit. Wat bedoelt u daarmee?

‘In de zin van: niet gebaseerd op een gezamenlijke vijand. Gehecht zijn aan je afkomst en cultuur is prima, maar jezelf identificeren ten opzichte van iemand anders door slachtofferschap of haat jegens een ander, is negatief. Het kan ook positief. Er moet een idee zijn over het algemeen goed: niet alleen het beste voor je eigen groep, en de rest kan naar de hel lopen.’

‘Onderdrukking draagt daar niet aan bij. Mensen worden nu gedwongen om in het “puur witte” hokje te gaan, of juist helemaal de andere kant op. Mensen praten niet over de toekomst van de witte meerderheid,

want niemand wil het überhaupt over die meerderheid hebben.’

Waar komt dat taboe vandaan?

‘Het heeft een lange geschiedenis, maar recentelijk is het debat harder en scheller geworden door de discussies over *white privilege*. Ik denk dat het er zeker is, aangezien witte mensen historisch gezien de grootste groep vormen. Maar wit privilege is relatief klein, vergeleken met andere privileges: hoe rijk je ouders zijn, intelligentie, uiterlijk, dat soort dingen.’

‘Er is ook een verschil tussen wit privilege en iets als “onderprivilege” van zwarte mensen of moslims. Een aan het westen aangepaste Oost-Azië zal niet veel last hebben van een gebrek aan “wit privilege”. Sociale klasse, ras, wel of geen immigrant zijn, taal – dat zijn allemaal aparte dingen, maar worden samengeperst in een heel erg zwartwit wereldbeeld, waarin één groep dominant is.’

Doordat die twee door elkaar worden gehaald, is er ook verwarring over de oplossing. Men denkt dat het positief uitpakt voor minderheden als je de witte identiteit onderdrukt. Maar daar is geen enkel bewijs voor. Geen van die studies laten bijvoorbeeld zien dat niet-witte mensen minder discrimineren tegen bijvoorbeeld zwarte mensen of moslims. Als je elk wit persoon zou verwijderden uit het Westen, zou je dezelfde problemen hebben.’

‘Doordat die twee door elkaar worden gehaald, is er ook verwarring over de oplossing. Men denkt dat het positief uitpakt voor minderheden als je de witte identiteit onderdrukt. Maar daar is geen enkel bewijs voor. Geen van die studies laten bijvoorbeeld zien dat niet-witte mensen minder discrimineren tegen bijvoorbeeld zwarte mensen of moslims. Als je elk wit persoon zou verwijderden uit het Westen, zou je dezelfde problemen hebben.’

U stelt een systeem voor waarbij er vluchtelingenkampen in Europa komen, maar dat vluchtelingen niet per se een verblijfsvergunning zouden moeten krijgen. Waarom is dat beter?

‘Iedere vluchteling heeft het recht om in veiligheid gebracht te worden, en medische zorg, voedsel en een dak boven het hoofd te krijgen. Er ontstaan problemen als de grens verwaagt tussen het bieden van een toevlucht en permanent burgerschap. Uiteindelijk denk ik dat dit slecht is voor het verwelkomen van vluchtelingen. Voor de paar gelukkigen die het halen: geweldig. Maar het zal de volgende keer veel moeilijker worden. Ik denk niet dat Europa bij de volgende crisis de deuren opendoet.’

‘Ik suggereer een systeem van faciliteiten in Europa, en in landen in de buurt van het conflict, waartussen mensen zich vrij kunnen bewegen. Zolang de kans op een verblijfsvergunning als een wortel voor hun neus bungelt, komen er veel mensen die er hun leven voor riskeren. Be-

grijpelijk – ik zou het ook doen. Ik denk dat zo’n systeem meer mensen een toevlucht kan bieden. Nu verzetten mensen zich tegen nieuwkomers, waardoor ze worden teruggestuurd, ook al zouden ze daar sterven.’

De omstandigheden in vluchtelingenkampen – in Europa en daarbuiten – zijn heel slecht.

‘Het is zeker niet ideaal, maar ze worden er niet vermoord. De vraag is, wat zijn we hen verschuldigd? Ik denk veilige opvang, en dat we daaraan meer geld moeten uitgeven. Maar een van de problemen in bijvoorbeeld Calais is dat mensen gelokt worden door het uitzicht op een verblijfsvergunning. Als je dat weghaalt, worden dat er minder. Maar de mensen die echt moeten vluchten, komen nog steeds.’

U wil ook een soort puntensysteem voor immigranten, waarbij ook op culturele verschillen wordt gelet.

‘Dit is een van de dingen die op weerstand stuitte. De grootste zorgen liggen bij etnoculturele veranderingen. Die kan je reguleren, als je als land rekening houdt met hoe “aanpasbaar” een immigrant is.’

‘Je kan vragen naar de houding naar gemengde huwelijken, religie, dat soort dingen. Een westerse moslim zou dan hoger scoren, maar iemand die heel conservatief religieus is, lager. Het is ook maar één criterium, als iemand een goede programmeur is die het land nodig heeft, komt ‘ie er alsnog in. Maar het gaat erom dat het wel een criterium is.’

‘Sommige mensen noemen dat discriminatie. Die mensen hebben de politieke filosofie niet grondig gelezen. Er is een verschil tussen discriminatie, en kiezen met wie je wil trouwen, of waar je wilt wonen. Mensen discrimineren continu. We hebben recht van associatie. Dat geldt ook voor landen. Als iemand anders bij jouw familie wil, mag je nee zeggen. Als de EU aan Rusland zegt dat ze bij de EU moeten komen, mag Rusland dat ook weigeren. Dit is hetzelfde idee.’

Eric Kaufmann, *Whiteshift, Populism, Immigration and the Future of White Majorities*. Abrams Press, 624 pgs, € 29,99

Openingscollege opleiding International Studies, Wijnhavengebouw, Den Haag, vrijdag 13 september, 15:15

Nieuws

Ehrenfesthuis
opgeknapt

Het Ehrenfesthuis aan de Witte Rozenstraat krijgt een opknabbeurt. De huidige eigenaar wil het verkopen, en in aanloop daar naartoe laat hij herstelwerkzaamheden uitvoeren. Er zit een stok achter de deur: de gemeente Leiden wil al een tijdje dat het monumentale huis gerenoveerd wordt, en dreigde met een boete. Het huis is niet alleen oud en mooi, het is ook geweiide grond. Het natuurkundigenechtspaar Paul Ehrenfest en Tatjana Afanasjeva woonde er; zij had het huis ontworpen. Het huis was een ontmoetingsplaats voor vrijwel alle grote natuurkundigen van die tijd: Einstein, Bohr, Heisenberg en vele andere grote namen hebben het bezocht.

Roeiers succesvol op WK

Twee Leidse studenten zijn in de prijzen gevallen bij het WK roeien in Linz. Ward van Zeijl (Asopos) behaalde in de categorie lichte mannen vier een bronzen medaille. Omdat deze categorie geen Olympisch onderdeel is, heeft dit team zich niet geplaatst voor de spelen. Stef Broenink (Njord) behaalde in de categorie skiff de vijfde plaats. Deze uitslag was niet genoeg voor een podiumplek, maar wel voor kwalificatie voor de Olympische Spelen in Tokio in 2020.

UvA krijgt ombudsman

De UvA krijgt medio 2020 een ombudsman. Tot die tijd neemt de kwartiermaker de functie van interim-ombudsman op zich. Tot 2012 had de UvA al twee ombudsmannen, waarna het overging op een stelsel met vertrouwenspersonen, zoals hier in Leiden ook het geval is. Maar de discussie over het aanstellen van een ombudsfunctionaris werd weer aangevakkerd na het incident met een hoogleraar arbeidsrecht die op moest stappen vanwege seksueel overschrijdend gedrag. Het bestuur meldde toen dat er inderdaad een ombudsman ging komen, maar het wanneer en hoe was tot nu toe nog onduidelijk.

Schwarzschild-medaille

Ewine van Dishoeck, hoogleraar moleculaire astrofysica, krijgt een Karl Schwarzschild-medaille. De medaille wordt ieder jaar uitgereikt door het Duitse Astronomische Genootschap aan internationale astrofysici voor hun uitmuntende bijdragen aan de wetenschap. Van Dishoeck krijgt de medaille voor haar onderzoek naar het ontstaan van sterren en planeten. Volgende week wordt de medaille in Stuttgart uitgereikt, tijdens de bijeenkomst van het genootschap. Vorig jaar won de hoogleraar al de Kavli-prijs voor astrofysica.

Fukuokaprijs

Emeritus hoogleraar geschiedenis van Europese en Aziatische betrekkingen Leonard Blussé kreeg afgelopen week de Fukuokaprijs uitgereikt. Blussé was tot 2011 verbonden aan de Leidse universiteit. Eerder kreeg hij al een titel als Ridder in de Orde van Oranje Nassau voor zijn bijdrage aan het verbeteren van de relatie tussen Europa en Azië.

De Fukuokaprijs is bedoeld voor personen of instanties die een belangrijke bijdrage leveren aan het behoud van de Aziatische cultuur. Blussé kreeg de prijs voor het opzetten van een nieuwe discipline binnen geschiedenis: *The Maritime History of early modern East and Southeast Asia*.

Rectificatie

In Mare 1 van 5 september staat dat studenten van de faculteit Geesteswetenschappen op vrijdag 13 september collegevrij hebben, omdat er de avond ervoor een feestavond is ter gelegenheid van het 444-jarig bestaan van de universiteit. Deze informatie is overgenomen van de universitaire jaarkalender. In die jaarkalender staat het echter fout: die dag is helemaal niet collegevrij. Alle colleges tot 17 uur gaan op vrijdag 13 september gewoon door.

Rem op internationale studenten

Minister neemt ook maatregelen tegen verengelsing

Minister Ingrid van Engelshoven (D66) van Onderwijs wil maatregelen treffen om de groei van het aantal internationale studenten te beperken. De ministerraad heeft ingestemd met indiening van haar wetsvoorstel bij de Tweede Kamer, maar de Raad van State twijfelt of het voorstel effect heeft.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Uit interdepartementaal beleidsonderzoek blijkt dat de financiering, kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs onder druk kunnen komen te staan als het aantal internationale studenten blijft groeien. Van Engelshoven: 'Onderzoek laat zien dat de groei van het aantal Engelstalige opleidingen en internationale studenten dusdanig is dat het hoger onderwijs te veel onder druk komt te staan. Ik neem daarom maatregelen om de onderwijskwaliteit en de toegankelijkheid te bewaken en de internationalisering in het hoger onderwijs meer in balans te brengen.'

Ten eerste wil de minister dat er meer aandacht komt voor de Nederlandse taal en taalvaardigheid. Die komt nu nogal eens in de verdrukking: in 2018 was 28 procent van de

wo-bachelors en 76 procent van de wo-masters uitsluitend in het Engels te volgen, staat in het 'Nader rapport wetsvoorstel talen toegankelijkheid'.

Volgens het IBO-onderzoek zorgen die Engelstalige opleidingen ervoor dat studenten de Nederlandse taal slechter gaan beheersen. Nu al is in de wet opgenomen dat onderwijsinstellingen de uitdrakkingsvaardigheid van Nederlandse studenten in het Nederlands moeten bevorderen, maar Van Engelshoven wil nu dat instellingen ook de Nederlandse taalvaardigheid van buitenlandse studenten gaan bevorderen. Doel: de ontwikkeling van het Nederlands als academische taal vergroten en de kans verkleinen dat internationals na hun opleiding weer uit Nederland vertrekken. Daarnaast wil de minister in de wet vastleggen dat instellingen die een opleiding in een andere taal dan het Nederlands willen verzorgen, moeten aantonen dat dit meerwaarde heeft voor de student.

Daarnaast wil de minister het mogelijk maken om een numerus fixus in te stellen voor uitsluitend andersstalige trajecten binnen een opleiding. Op die manier hoeft niet een gehele bachelor een studententop te krijgen. Aanleiding hiervoor is dat door de groeiende stroom internationale studenten wel capaciteitsproblemen

ontstaan bij een Engelstalig traject, maar dat dit niet het geval hoeft te zijn bij de Nederlandse variant.

Verder wil Van Engelshoven het instellingscollegegeld verhogen voor niet-EER-studenten (studenten buiten de EU plus Liechtenstein, IJsland en Noorwegen). Dat moet ervoor zorgen dat de instroom van deze studenten geen druk meer zet op de financiering van de instellingen.

De Raad van State denkt echter dat de voorstellen weinig effect zullen hebben en stelt voor het voorstel te herzien voordat het wordt aangeboden aan de Tweede Kamer. De Raad

vindt dat de minister duidelijker moet uitleggen welke concrete problemen het voorstel moet oplossen en wat de oorzaken zijn van die problemen. Bovendien wijst de Raad van State de minister erop om de bevindingen van het rapport van de Commissie Van Rijn goed bij het wetsvoorstel te betrekken. Universiteitsvereniging VSNU ziet ook knelpunten, bijvoorbeeld bij het taalbeleid. De VSNU ziet het belang van de beheersing van het Nederlands, maar vreest dat de plannen van de minister ten koste kunnen gaan van de goede internationale reputatie van Nederland.

Internationals goed voor staatskas

Internationale studenten leveren veel meer geld op dan ze kosten, blijkt uit onderzoek van het Centraal Planbureau (CPB) dat vorige week werd gepubliceerd. Vooral studenten van buiten de EU zijn goed voor de Nederlandse staatskas. Die studenten kosten gemiddeld 160.000 euro, maar leveren op termijn 250.000 euro op. Netto verdient Nederland aan zo'n student dus 90.000 euro. Studenten uit EU-landen leveren ongeveer 17.000 euro op.

Wel is het zo dat die gelden pas binnenstromen zodra de studenten na hun studie in Nederland blijven wonen en werken en mee belasting betalen. Zouden alle studenten na hun opleiding weer teruggaan naar het land van herkomst, vervallen ook de baten. Wat dat betreft kan het voorgestelde taalbeleid van Van Engelshoven om internationals meer Nederlands te laten spreken dus positief uitpakken voor de staatskas, omdat zij daarmee hoopt nog meer internationals in Nederland te houden.

'Afvalscheiding voor gevorderden'

De Faculteit Rechten heeft de verbouwing van een aantal verdiepingen in het Kamerlingh Onnesgebouw (KOG) afgerond. De faculteitsraad is heel positief over het vernieuwde gebouw, alleen blijkt afval scheiden nog een hele uitdaging voor de juristen.

'Het resultaat van de verbouwing mag er echt zijn', zei personeelsraadslid Gert Jan Geertjes onlangs tijdens de faculteitsraadsvergadering Rechten. 'Het is een enorme verbetering. Ik heb echt maar een klein puntje van aandacht. Ik hoor van veel mensen dat de ze weinig begrippen van het afvalscheidingsbeleid.'

Nu is niet duidelijk aangegeven welk afval waar in de vuilnisbak

moet. 'Als je in de bak kijkt, dan zie je in alle vakken plastic en papier en dergelijke.'

Kortom: de afvalscheiding werkt nog niet al te best. 'Ik snap dat het bestuur zich hier niet dagelijks mee bezighoudt, maar het is misschien toch goed als we hier nog eens over hebben. Herkennen jullie de problematiek?'

'Zeker', reageerde decaan Joanne van der Leun. 'Het is nu afvalscheiding voor zeer gevorderden. Daar gaan we wat aan doen.'

Geertjes: 'Ik hoor dan ook wel: "Als de scheiding zo'n rommeltje is, is het dan niet efficiënter en goedkoper om het af te schaffen?" Ik snap dat dat niet wenselijk is. Maar als zou blijken dat er wel heel veel verbeterlagen moeten worden gemaakt, dan is

het misschien wel goed om te kijken of we dit wel in deze vorm moeten houden.'

'Het is op dit moment best erg, denk ik', zei Van der Leun. 'Ik ben een groot voorstander van afvalscheiding en duurzaamheid. Er mee stoppen vind ik echt de minste optie. Het moet dus verbeterd worden.'

'Ik denk dat er een hoop verwarring ontstaat doordat er op het KOG ook nog vuilnisbakken staan zonder afvalscheiding', aldus Tobias Korvinus van studentenpartij ONS. 'Bijvoorbeeld buiten en in het juridisch café. Die zouden ook vervangen kunnen worden.'

'Dat nemen we zeker mee', aldus Van der Leun.

De faculteitsraad wilde ook weten of het oorspronkelijke plan om een

extra verdieping aan te brengen op een deel van het KOG nog door zou gaan.

'De laatste afspraak daarover met het college is dat we een deel van de facultaire reserves kunnen gebruiken voor de dakopbouw', zei Van der Leun. 'We hebben echter ook afgesproken om eerst te kijken of de dakopbouw wel nodig is.'

Het aantal medewerkers groeide jaren flink. 'Dat lijkt nu een beetje te stabiliseren.'

Wellicht is er nu al genoeg ruimte in het gebouw. 'Als dat niet zo blijkt te zijn, dan zetten we het proces in werking.'

Het is een complexe operatie. 'Het is dus niet zo dat zo'n opbouw er morgen op zit, maar het is nog steeds een heel serieuze optie.' **VB**

‘Breng de basisbeurs terug’

SP komt met initiatiefwet tegen leenstelsel

SP-Tweedekamerlid Frank Futselaar wil met een initiatiefwet een einde maken aan het leenstelsel en de basisbeurs herinvoeren. ‘Er moet compensatie komen voor studenten die onder het stelsel vallen.’

Wat voor termijn zit er aan zo'n initiatiefwet?

‘Een initiatiefwet is een wet die wordt ingediend door de Kamer en niet door de regering. Het duurt minimaal een half jaar tot een jaar om de wet klaar voor de Kamer te krijgen. Wetten over studiefinanciering zijn zeer gecompliceerd, er moet bijvoorbeeld ook belastingwetgeving voor worden aangepast. Het is niet gemakkelijk, maar daarom is het juist belangrijk om nu te

beginnen. Als de coalitie over een jaar of twee inderdaad de basisbeurs wil invoeren, is het erg handig dat de wetgeving er al ligt en dat we dan niet nog een jaar moeten wachten.’

Waarom kiest u ervoor om geen bedragen mee te nemen in dit wetsvoorstel?

‘Als er wel bedragen in de wet staan, heeft iedereen een andere reden om tegen te stemmen. De PvdA zal dan zeggen “wij zien meer in de aanvullende beurs” en misschien zal iemand zeggen “we vinden dat jullie de basisbeurs te hoog maken” de ander weer “te laag”.’

Verwacht u dat partijen hiermee in gaan stemmen?

‘Omdat de coalitie zelf bedragen

in kan vullen, wordt het raamwerk hopelijk relatief makkelijk aangenomen. Natuurlijk zullen er altijd meningsverschillen zijn, maar ik verwacht dat het op deze manier makkelijker is om tot een compromis te komen en vaart te maken. Hoe langer we wachten met het herinvoeren van een basisbeurs, hoe meer generaties studenten je moet compenseren die er geen hebben gekregen.’

Heeft u ook al een plan over hoe dat compenseren moet gebeuren?

‘Nee. Ik heb, zoals meer mensen denk ik, op een bierviltje berekend wat voor bedragen dat ongeveer zouden moeten zijn, als je ervanuit gaat dat iedereen alsnog een basisbeurs uitgekeerd krijgt. Dat gaat om miljarden euro's. Ik weet nog niet in

hoeverre dat mogelijk is. Hoe dan ook: hoe langer je wacht, hoe meer van die studenten er zijn, en hoe duurder het wordt. Dat er compensatie moet komen, is duidelijk. Hoeveel? Daar zullen we met elkaar over in gesprek moeten.’

Blijft de financiering van het hoger onderwijs nog wel gewaarborgd? Het geld van de geschraptte basisbeurs was immers daarvoor bedoeld.

‘Het geld dat in onderwijs is gestoken gaan we niet terughalen. Volgens mij is niemand daar voorstander van. Universiteiten zitten al krap genoeg. Ik ben erg voor een basisbeurs, maar het zal met nieuw geld moeten. We kunnen het niet gaan bekostigen vanuit de universitaire budgetten.’

Waar gaat het geld dan wel vandaan komen?

‘Van buitenaf, wat mij betreft. Het gaat op dit moment erg goed: we houden miljarden over als Nederland. Dat lijkt mij hét moment om te gaan kijken of we dat geld niet kunnen inzetten voor een investering in jonge mensen, in studenten en in de toekomst. Bovendien, er is bijvoorbeeld ook net een rapport van de Sociaal-Economische Raad verschenen waaruit blijkt dat de positie van jonge mensen op dit moment – door studieschuld, de woningmarkt, flexcontracten – behoorlijk slecht is. Dat is een van de grootste problemen van onze tijd. Die kunnen we mede aanpakken met een basisbeurs.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG

Nederlandse studenten zijn langzaam

Uit het deze week verschenen rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) bleek dat Nederlandse studenten gemiddeld lang over hun studie doen.

De OESO is een samenwerkingsverband van 35 landen. In het jaarlijkse rapport *Education at a Glance* doet de organisatie een vergelijkend onderzoek naar onderwijs in die landen.

12 procent van de Nederlandse studenten in het hoger onderwijs valt na het eerste jaar uit, blijkt uit dat rapport. Dat is een gemiddeld percentage in vergelijking met de andere OESO-landen, maar het verschil is dat hier ‘een zware focus op begeleiding en het matchen van kwaliteiten met studies ligt’. De pogingen om scholieren meteen de goede studiekeuze te laten maken, lijken dus weinig uit te halen.

Daarnaast doen Nederlandse studenten gemiddeld een stuk langer over hun studie dan studenten in andere landen. Na de drie jaar (voor wo) of vier jaar (voor hbo) waarin je een bachelor zou kunnen voltooien, had slechts 28 procent hun diploma binnen. Dat ligt ver onder het gemiddelde van 39 procent.

In een kamerbrief beredeneert onderwijsminister Van Engelshoven dat Nederlandse studenten ‘vaak een extra jaar gebruiken voor stage, buitenlandervaring of een bestuurswerk’.

Nog eens drie jaar later, dus binnen zes respectievelijk zeven jaar na aanvang van de studie, heeft ongeveer twee derde van de studenten de studie alsnog volbracht volgens het OESO-rapport. Dat is dan weer meer dan in andere landen, en vooral te danken aan vrouwelijke studenten: 77 procent van de vrouwen heeft tegen die tijd een diploma, tegenover 62 procent van de mannen.

Het aantal doctoraten blijft nog achter, met 0,7 procent van de Nederlandse bevolking tegenover 1,2 gemiddeld. Maar, schrijft de minister in de kamerbrief: volgens Eurostat gaat het hier juist wél heel goed. Van Engelshoven concludeert dat het Nederlandse onderwijs internationaal gezien nog steeds een sterke positie heeft. **SW**

De kettingzaag ging door de deur

Dinsdag zijn twee huizen aan de Jan Vossensteeg ontruimd vanwege een gaslek. Een paar bewoners van Huize Prediker, een verenigingshuis van NSL, zaten met vrienden te borrelen in de fusie, toen ze rond 21.00 uur gas roken.

Dit bleek uit het huis naast dat van hen te komen. Bewoners belden de politie, toen kwam de brandweer er

redelijk snel bij. Zodra die op het dakterras van het studentenhuis kwamen, gaven hun gasmeters al aan dat er te veel gas in de lucht zat.

‘Het is een leegstaand pand’, vertelt bewoner Job Marijt (19, rechten). Hij was zelf niet thuis toen het gaslek gevonden werd, maar kreeg appjes van zijn huisgenoten dat het huis ontruimd was.

‘De eigenaar van ons buurhuis is

al tweeënhalft jaar niet gezien en de leidingen waren gewoon helemaal verrot.’

Ondertussen was Marijt bij zijn huis gearriveerd. ‘De politie heeft eerst geprobeerd de deur te forceren. Toen dit niet lukte probeerden ze via een achterraam binnen te komen, maar daarlangs konden ze niet bij het gaslek komen. Uiteindelijk is de deur met een kettingzaag door-

midden gezaagd. Marijt: ‘Liander (het bedrijf dat in Leiden het gas- en elektriciteitsnetwerk beheert, red.) heeft vervolgens het lek gedicht. Na een uur mochten we het pand weer in. We hebben het huis goed doorgelucht, daarna kon iedereen er gewoon slapen.’

Ook het huis aan de andere kant van het leegstaande pand is tijdelijk ontruimd geweest. **EVDS**

Onrust door onderzoek naar personeel

Het bestuur van de faculteit Governance and Global Affairs (FGGA) wil een analyse maken van de werkzaamheden van het ondersteunende personeel, omdat uit de begroting blijkt dat er ‘rare dubbelingen’ zijn. De faculteitsraad maakt zich zorgen over dit voornemen.

Onlangs werd tijdens de raadsvergadering van FGGA de begroting 2020-2023 besproken. ‘Er staat in het stuk dat er een verantwoordelijkheidsverdelingsanalyse van het ondersteunend en beheerspersoneel (OBP) zal worden uitgevoerd’, zei personeelsraadslid Pauline Hutten. In de begroting staat wat zo’n ana-

lyse inhoudt. Er wordt dan gekeken welke ondersteunende taken door de centrale faculteit worden gedaan en welke door de instituten zelf.

Hutten was verbaasd over de plannen van het bestuur: ‘Er is nog geen anderhalf jaar geleden al een analyse uitgevoerd, en die heeft voor grote onrust gezorgd.’

Hutten vreest dat deze onrust nu weer terugkeert: ‘Ik vraag het bestuur dan ook om het uitvoeren van deze analyse te heroverwegen.’

‘Moet elk instituut die analyse opnieuw gaan doen?’, vroeg personeelsraadslid Joris Larik. ‘Is het überhaupt nodig? Moet alles doorgevoerd worden?’

‘Ik denk niet dat we het hele OBP gaan doen’, reageerde decaan Erwin Muller. ‘Dat is wat mij betreft helemaal niet aan de orde. We merken wel bij het maken van de begroting dat er soms rare dubbelingen van werkzaamheden waren tussen instituten en het faculteitsbureau. Daar wilden we wel even naar kijken. Er kan een heel goede reden voor zijn.’

Hutten hield echter vol: ‘Maar dat is anderhalf jaar geleden dus al gedaan.’

Muller: ‘Dat heeft tot weinig geleid. Het is ook zeer de vraag of wij de analyse van toen delen. Dat is de reden waarom we er een nog een keer naar kijken. We hebben

ook begrepen dat het de vorige keer tot veel te veel onrust heeft geleid. Dat willen we uiteraard niet. Daar is ook geen enkele reden voor. We gaan ook helemaal niet bezuinigen. Dat is niet aan de orde; de begroting geeft daar ook helemaal geen aanleiding toe. Dit hoeft toch niet tot onrust te leiden?’

Hutten: ‘Nou dat is dan ook mijn advies. Pak het voorzichtig aan.’

Muller: ‘Helder. Dat doen we. Ik zal het woord “rare” ook niet meer gebruiken.’

Hutten: ‘Dat klinkt ook alsof er al conclusies zijn getrokken.’

‘Nee, nee, dat is absoluut niet het geval’, benadrukte Muller. **VB**

Achtergrond

Wie wanhopig is, trapt erin

**PRIJS
KNALDEB**

Het interieur van 'Kraaiersaat 8' en 'Houtstraat 3'. Foto's Andrew & George

> Vervolg van de voorpagina

Les 3: scammers hebben haast

Nadat Andrew ons heeft gedumpt, nemen we contact op met Oluwasanmi Ajasa. Hij biedt een appartement aan in het centrum van Leiden. Als je op Facebook zijn naam zoekt, zie je dat hij datzelfde appartement ook in Amsterdam en Kopenhagen aanbiedt.

Hij vraagt om een e-mailadres, zodat de huisbaas contact kan opnemen. Even later mailt ene George Smith. Hij heeft een appartement: Houtstraat 3. Dat adres gebruikt hij vaker: iemand anders die contact met hem heeft gehad, kreeg hetzelfde adres te horen. Houtstraat 3 is een studentenhuus van Duwo. De bewoners weten van niks.

Als we een halve dag niet reageren, volgt een herinnering. 'Did you see my last messages I sent to you?' 'Did you see my messages with the questions to answer?' George heeft haast, net als de 'huisbaas' die begin dit jaar Maari Hinsberg (24, East Asian art history) oplichtte. Ze reageerde op een oproep van een Italiaans meisje dat een huisgenoot zocht, en die haar vervolgens in contact bracht met de huisbaas. Ze maakte, net als de Indiase studente, 1100 euro over. Pas toen de huisbaas beweerde dat de gemeente een nieuwe regel had waardoor ze drie maanden huur moest betalen, kreeg ze argwaan. 'Ik probeerde contact te krijgen met het Italiaanse meisje, maar haar Facebookprofiel bestond niet meer. Toen wist ik zeker dat het fout was.'

Les 4: scammers hebben de details slecht op orde

Andrew was zogenaamd een Engelsman, maar sprak zijn moedertaal niet goed. George is volgens zijn rijbewijs een Amerikaan uit Mississippi, maar heeft een Engels telefoonnummer en gebruikt het Zweedse rekeningnummer van zijn 'advocaat' Pierre Magnusson.

Bovendien mailt hij vragen die een normale huisbaas nooit zou stellen. 'Did you take drugs? Did you have car? Did you have pet?' Daarna stuurt hij een soort aanmeldingsformulier, waarin hij niet alleen ons adres en telefoonnummer wil weten, maar ook: 'Do you drink?' Op de vraag of hij zelf drinkt, antwoordt hij ontkennend. 'I don't drink and the lease agreement you will have it tonight.'

Voor Nederlandse studenten is het makkelijk om niet voor dit soort trucs te vallen. Hagenaar schat dat 80 procent van de berichten die hij krijgt van internationale studenten komen, en 20 van Nederlanders. 'In landen waar die woningnood niet zo enorm is, zijn mensen goed van vertrouwen', zegt hij. 'Daar zijn zulke oplichters niet actief, dus ben je er niet op bedacht.'

'Nederlanders herkennen ze misschien meteen', beaamt Hinsberg. 'Maar als je in het buitenland zit, heb je geen idee. Het is heel stressvol om hier een huis te vinden. Je bent wanhopig en gehaast.'

DOOR SUSAN WICHGERS

Is er iets tegen te doen?

De faculteit Rechten heeft deze zomer een student-assistent aangenomen om een maand lang internationale studenten te helpen. Zij deed bezichtigingen, checkte websites met aangeboden woonruimte, voerde gesprekken met makelaars en keek huurcontracten na.

Volgens universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke werd dat zeer op prijs gesteld en gewaardeerd door de doelgroep. Maar of de andere faculteiten volgen, 'weten we nu natuurlijk nog niet, daarvoor is het nog te vroeg. Eerst evalueert de faculteit dit en zal de ervaringen vervolgens met Housing delen, en breder met de universiteit.'

Hagenaar vindt dat het de morele plicht van universiteiten en gemeenten is om studenten te behoeden voor oplichters. 'We hebben veel baat bij internationale studenten, financieel gezien. Ik doe het vrijwillig naast mijn gewone baan, maar voor een klein budget kun je er mensen voor aannemen en is de zaak een stuk veiliger.'

Hij heeft nog een tip: voor 59 euro gaat de site housingcheck.nl na of je te maken hebt met een scammer. 'Ik ben daar ambivalent over omdat het een commerciële organisatie is, maar ze doen goed werk.'

Oplichter Andrew had op zijn eigen naam een rekening bij de ABN Amro. Het rekeningnummer is inmiddels bekend bij ABN Amro. De bank adviseert iedereen die te maken heeft gehad met een oplichter om hetzelfde te doen. 'Op basis van dergelijke meldingen zullen wij onderzoek doen', laat woordvoerder Jarco de Swart weten. 'Maar belangrijker is dat slachtoffers aangifte doen bij de politie. Dat creëert, ook voor de bank, de noodzakelijke juridische mogelijkheden om nog intensiever actie te kunnen ondernemen tegen fraudeurs.'

Verbeter je Nederlands!

> Academische Vaardigheden

Perfectioneer je Nederlandse schrijfvaardigheid in acht lessen.

> Juridisch Nederlands

Verbeter je juridische taalvaardigheid in tien lessen.

schrijf je in via
www.atcleiden.nl

Bekijk onze website voor meer informatie

atcleiden.nl | 071-527 2332

Universiteit
Leiden
Academic Language Centre

Academic
Language Centre

Discover the world at Leiden University

WIE WEET WELK WEZEN

QUIZ

1

3

4

5

6

Bioloog bedenkt quiz om soortenkennis te testen

Nederlanders zijn niet al te best in het herkennen van de diersoorten om hen heen, stelde een Leidse promovendus vast. Is dat erg? En zo ja, waarom?

DOOR BART BRAUN Nog niet een op de zes basisscholieren kan een huismus herkennen. 'Ik vind dat wel schokkend', vertelt bioloog Michiel Hooykaas. 'Het is toch de meest voorkomende vogel in de jaarlijkse Tuinvogeltelling. En dan rekenden we het antwoord "mus" ook al goed.'

De ree en het kauwtjes zijn ook onbekende dieren voor scholieren. Van de meer dan zeshonderd ondervraagde kinderen kon er slechts één een staartmees op naam brengen. Ook voor de meeste volwassenen (82 procent) is dat een onbekend dier. Let wel: de staartmees is een algemeen voorkomende stadsvogel, een redelijk opvallend pluizenbolletje dat niet te beroerd is om op vetbollen en voedertafels te verschijnen. Je hoeft jezelf niet in camouflagekleiding te hullen om ergens rond het ochtendgloren een glimp ervan op te kunnen vangen door je verrekijker. Hooykaas: 'Dit zijn geen obscure beesten die alleen een vogelaar kan spotten.'

De promovendus bij de afdeling Science Communication & Society van de bètafaculteit onderzoekt hoe het gesteld is met de soortenkennis van Nederlanders. Vorige week verscheen zijn eerste publicatie, in het vakblad *Biological Conservation*.

Meer dan 4500 mensen deden mee aan zijn studie: zo'n zeshonderd basisschoolkinderen van negen en tien jaar oud, ruim drieduizend mensen uit het algemeen publiek, en ruim negenhonderd 'professionals' op biodiversiteitsgebied. 'Die laatste groep doet iets met natuur, dieren of biodiversiteit in hun baan of vrijwilligerswerk', verduidelijkt Hooykaas. Deelnemers kregen 27 plaatjes van inheemse diersoorten te zien, met de vraag: hoe heet dit beest?

De professionals deden het, zoals je zou verwachten, stukken beter dan de leken. Het algemeen publiek had gemiddeld twee op de drie soorten goed, de kinderen herkenden er slechts één op de drie, terwijl de meeste profs wel over de driekwart kwamen.

Hooykaas: 'We zagen wel dat de professionals het soms té goed wilden doen, waardoor ze zich juist af en toe vergisten. Die noemden de gewone grutto dan de rosse grutto, terwijl leken nog nooit van een rosse grutto zullen hebben gehoord en die fout ook niet maken. Leken zaten er dan weer vaker ver naast, en noemden bijvoorbeeld een egel een stekelvarken.' Let wel: nergens in de studie biologie wordt je verteld wat een mus of een staartmees is. Het is meer zo dat de studie het soort mensen aantrekt dat zich voor die namen interesseert.

De bioloog verwacht dat het verschil tussen 'profs' en het algemeen publiek in werkelijkheid nog groter zal zijn. Veel deelnemers waren hoogopgeleid, en als je je niet interesseert voor de natuur, ga je ook niet zo gauw onbetaald een dierenquizje doen op internet.

'De kloof in kennis die we hebben gevonden is dus een voorzichtige schatting.'

'We hadden er ook drie plaatjes van niet-inheemse diersoorten inzitten. Een ijsbeer, een tijger en een krokodil. Deels om te testen of mensen de vragenlijst wel serieus namen, maar ook om deelnemers gemotiveerd te houden. Ik ben zelf naar basisschoolklassen gegaan om de test af te nemen, en dan zag je dat kinderen moedeloos werden van "alweer een vogel", terwijl ze bij het zien van de ijsbeer weer opleefden. De exotische dieren kenden ze allemaal, maar veelvoorkomende dieren uit de eigen omgeving niet. Een fuut noemen ze een eend. Terwijl dat een mooi dier is dat in het voorjaar heel mooi baltsgedrag vertoont, maar dan moet wel eerst je oog erop vallen. Juist de fauna die je wel kan ervaren, daar zijn mensen dus niet bekend mee.'

En dat is jammer, vindt hij, want onbekend maakt onbemind. 'Als mensen geen soorten herkennen, valt het ze ook niet op als de Nederlandse natuur steeds monotoner wordt. Als mensen hun omgeving beter kennen, is dat bovendien niet alleen waardevol voor die dieren, maar ook voor de mensen zelf. Je bent meer verbonden met de plek waar je woont. De meeste Nederlandse kinderen hebben niet het privilege dat ze olifanten in het wild kunnen bekijken, maar een salamander kun je in je tuin of in een stadspark tegenkomen. Veel mensen lijken dat soort dingen niet te weten. Juist als je de verschillen tussen dieren kan zien, heb je door dat je iets heel zeldzaam en bijzonder bent tegengekomen, en dan beleef je er meer plezier aan.'

Hoeveel dieren zou je dan moeten kennen? 'Er zijn teveel soorten op de wereld om ze allemaal bij naam te leren', weet Hooykaas ook wel. 'Ik wil daar geen level op plakken. Maar het is niet gek om de soorten in je omgeving te kennen. Deze 27 dieren zou je eigenlijk allemaal wel eens moeten leren kennen, maar het moet geen verplichte stof worden om ze op de basisschool in je hoofd te stampen.'

Maar toch.

Iemand kan genieten van muziek zonder dat hij of zij de namen van Beethoven en Sjostakovitsj paraat heeft bij het horen ervan. Bij een soortenquiz over planten zouden Nederlanders en hun kinderen waarschijnlijk nog een stuk beroerder scoren – maar betekent dat ook dat ze zich niet interesseren voor het groen in hun buurt?

'Je kan de natuur ook een warm hart toedragen zonder de namen te kennen', reageert de promovendus. 'Maar we weten wel dat de affiniteit voor dingen toeneemt als mensen er meer kennis over hebben. En als je wat namen weet, valt het je ineens ook op dat er steeds minder soorten vlinders op je vlinderstruik zitten: niet alleen in het regenwoud gaat de biodiversiteit achteruit. Met die kennis kan je vervolgens bepalen of je dat erg vindt of niet. In die zin vergroot soortenkennis je mogelijkheden tot zelfbeschikking: het opent je ogen.'

2

Achtergrond

Zo word je dictator

Les 1: het gaat er niet om wie er stemt (maar wie de stemmen telt)

Hoe kun je een dictator herkennen? Daarover gaf Frank Schaper woensdag een lezing bij studievereniging SIB. 'Trump bezit alle kenmerken.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Er zijn meer dan genoeg alleenheersers in de wereld, maar zelden noemen zij zichzelf een dictator. 'Die term is niet populair,' zegt Frank Schaper (61), personal coach en schrijver van het boek *Het Dictatorvirus*. 'Tegenwoordig wordt niemand meer formeel een dictator genoemd, maar veel landen worden erdoor geregeerd.'

Ooit was de term nog wél gangbaar. 'Het is begonnen in het oude Rome, toen het nog een republiek was en geen keizerrijk,' vertelt Schaper, die gisteren de lezing 'Hoe word je een dictator?' gaf bij SIB, de studievereniging voor internationale betrekkingen. 'Ze werden toen voor de duur van een jaar aangesteld en kregen de volmacht om te doen wat nodig was.'

Tegenwoordig doen dictators er niet alleen alles aan om zo lang mogelijk de alleenheerschappij te behouden, maar bereiken zij meestal ook op heel andere manieren de macht: door staatsgrepen, troonsopvolging of het beïnvloeden van de

verkiezingen. 'De vorige week overleden Robert Mugabe was bijvoorbeeld formeel de gekozen president van Zimbabwe, maar bij nieuwe verkiezingen wist hij de uitslag te beïnvloeden door zijn tegenstanders uit de weg te ruimen. Hij ging van held naar despoot.'

Een typisch staaltje schijndemocratie, dat al is terug te zien in de tijd van Jozef Stalin (1878-1953). 'Die zei: "Het gaat er niet om wie er stemt, maar wie de stemmen telt."

Schaper definieert een dictator als 'iemand die de alleenheerschappij heeft of nastreeft'. Momenteel schrijft hij een boek over de Amerikaanse president Donald Trump, die wat hem betreft ook onder die definitie valt. 'Ik zou hem zeker willen betitelen als dictator. Hij bezit alle kenmerken. Zo doet hij aan zelfverrijking, hij heeft geheimen, is goed in liegen en bedriegen, hij heeft altijd een verhaal om zijn handelen te rechtvaardigen en lijdt aan groothedswaan. Hij ontstijgt de werkelijkheid door te denken dat hij zelf alles weet en geen advies van anderen nodig heeft, en noemt zich de grootste president die er ooit is geweest.'

Jammer voor Trump is dat de Verenigde Staten nog altijd een scheiding der machten kennen, vervolgt hij. 'Maar je ziet dat Trump bezig is zijn macht op te rekken, bijvoorbeeld door zijn eigen mensen op allerlei posten te zetten die vervol-

gens loyaal moeten zijn aan hem, in plaats van aan de grondwet. Hij is al heel lang gewend als alleenheerser te opereren; toen hij zijn eigen onderneming had, hoefde hij ook aan niemand verantwoording af te leggen. Dat is hij niet gewend. Sterker nog, daar heeft hij weezin tegen.'

Hoe word je een goede, dat wil zeggen effectieve dictator? 'Dictators hebben altijd hun rolmodellen van wie ze de kunst afkijken,' zegt Schaper. 'Zo werd Napoleon geïnspireerd door Alexander de Grote en Julius Caesar, en had Saddam Hoessein Stalin als voorbeeld.'

'Dat heeft Hoessein niet alleen ooit letterlijk gezegd, hij heeft echt van hem afgekeken welke stappen je moet zetten om in een eenpartijstelsel aan de macht te komen. Verder heeft een effectieve dictator een zekere mate van meedogenloosheid over zich, in combinatie met de eerder genoemde kenmerken.'

Schaper zelf is ook een tijd lang leidinggevende geweest, bij KLM. Werd hij zelf weleens gezien als een dictator? 'Ik kon behoorlijk eigenwijs zijn, maar er zullen er weinig zijn die me een dictator zouden noemen.'

Al verlangde ook Schaper er stiekem weleens naar om af en toe helemaal alleen een belangrijke beslissing te nemen. 'Dat heeft elke leider. Maar als je er langer over nadent weest je dat dat helemaal niet wenselijk is.'

Begravenis van Stalin, 1953.

Het belang van Beowulf

Docent Engels wint onderwijsprijs

Thijs Porck won vorige week de onderwijsprijs en wil het geld gebruiken voor een scriptieplatform. 'Als het werkt, wint uiteindelijk iedereen tijd.'

DOOR BART BRAUN 'Se cræft þæs la-reowdomes bið cræft ealra cræfta', staat er op het shirt van docent Thijs Porck. Het is een uitspraak die de negende-eeuwse Angelsaksische koning Alfred de Grote vanuit het Latijn naar de toenmalige volkstaal liet vertalen. 'De kunst van het onderwijzen is de kunst aller kunsten.' Wel zo toepasselijk, als je Oudengels geeft en net verkozen bent tot onderwijzer aller onderwijzers. Porck ontving vorige week de jaarlijkse onderwijsprijs, onder meer voor zijn vernieuwende onderwijs met dansjes en grammaticaclips

Geesteswetenschappers klagen de laatste tijd nog meer over werkdruk dan normaal. Dan gaat de onderwijsvernieuwing toch als eerste het raam uit?

'Het hangt er vanaf waar je prioriteiten liggen. Het is zeker zo dat we het druk hebben, en alle energie die je stopt in onderwijs, gaat ten koste van je onderzoek. Dat los je op door de twee met elkaar te verweven: samen met je studenten onderzoek doen en artikelen schrijven, bijvoorbeeld. Bepaalde vormen van onderwijsvernieuwing leveren je tijd op: de kennisclips met grammaticalesen die ik op YouTube heb gezet, bijvoorbeeld. Sommige studenten willen die uitleg meer dan één keer horen, en ande-

'Cultuur en identiteit zijn juist nu heel belangrijk.' Foto Monique Shaw

ren snappen het meteen. Die laatste groep raak je kwijt als je de stof gaat herhalen tijdens het college. Door het in zo'n clip te stoppen, hou je meer tijd over voor de toepassing van die grammatica in de Oudengelse tekst.'

U kondigde aan de onderwijsprijs van € 25.000 te gaan gebruiken voor een scriptieplatform. Levert dat ook tijdswinst op?

'Als het werkt, wint iedereen tijd: zowel docenten als studenten. De scriptie is nu echt een struikelblok voor studenten. Ze wachten te lang met schrijven, ze beginnen te laat met onderzoek doen. De stap van een essay van drieduizend woorden naar een scriptie van 15.000 woorden is voor hen heel groot.'

'Het zou helpen als je een platform hebt waarbij ze aangespoord wor-

den en tussentijds beloofd worden. Desnoods een checklist van 25 dingen die je gedaan moet hebben. En ze moeten drie hoofdstukken van andere scriptieschrijvers nakijken; "peer feedback", daar leren beide partijen van.'

Trello bestaat op zich al.

'Dat heb ik gebruikt voor een proefproject. Het kan nog veel beter. Bijvoorbeeld dat als je merkt dat iemand moeite heeft met alineastructuren, je een oefening daarvoor naar hun pagina kan slepen. 'Of dat je een overzicht krijgt van hoe het schrijfsproces is verlopen: hoeveel van alle deadlines hebben ze gehaald?'

Zou de scriptie niet juist een meesterstuk moeten zijn? Laten zien

wat je kan, zonder dat iemand je handje vasthoudt?

'Het is een balans die je moet zoeken, bijvoorbeeld door deze begeleiding wel te bieden in de bachelor maar niet in de master. In de praktijk zien we in elk geval dat het aan die zelfstandigheid nog weleens schort.'

In uw bedankspeech had u het ook over de protesten van WOInActie.

'Die organisatie vraagt terecht aandacht voor de plannen van de minister om te bezuinigen op de niet-bèta-wetenschappen. We leven in een tijd waarin identiteit, cultuur en gezondheid verschrikkelijk belangrijk zijn, dus ik begrijp die zorgen wel.'

Dat scheikundigen en ingenieurs belangrijk zijn voor de economie, snapt iedereen. Wat is precies het belang van Oudengels?

'Het is de oorsprong van het hedendaagse Engels. Veel dingen die raar zijn aan Engels, zoals spellingskwesaties en uitzonderingen, komen uit die oorsprong voort. Oudengels had een duidelijke relatie met het Nederlands. Als je dat ziet, snap je waarom die talen zo op elkaar lijken. 'Het heeft een duidelijke invloed op de moderne cultuur: *The Lord of the Rings* grijpt terug op het heldendicht *Beowulf*, bijvoorbeeld. Missionarissen als Willibrord en Bonifatius kwamen hier vanuit Engeland naartoe, en de mensen hier konden ze verstaan omdat de talen zo op elkaar leken. Dat is dus nog allemaal los van argumenten die gelden voor alle geesteswetenschappen, zoals dat het goed is om je te verdiepen in een andere cultuur.'

Academische Agenda

Prof.dr. N.I. Martin zal op vrijdag 13 september een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen, met als leeropdracht Biological Chemistry. De titel van de oratie is 'Antibiotics: The Molecular Marvels of Modern Medicine'.

Mw. A.K. Ramijan Carmiol hoopt op dinsdag 17 september om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Off the wall: characterisation and exploitation of a cell wall deficient life style in filamentous actinomycetes'. Promotor is prof.dr. G.P. van Wezel.

Mw. J. van de Maat hoopt op dinsdag 17 september om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Public Opinion Without Opinions?'. Promotoren zijn prof.dr. J.J.M. van Holsteijn en prof.dr. R.B. Andeweg.

Mw. Z. Ez-Zaitouni hoopt op dinsdag 17 september om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Diagnosis and classification of axial spondyloarthritis Imaging and non-imaging features'. Promotoren zijn prof.dr. D.M.F.M. van der Heijde en prof.dr. R.B.M. Landewé (Amsterdam UMC).

Mw. C.E. Smit hoopt op dinsdag 17 september om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Uit Leidse dozen. Brochures als medium in de discussies tussen Protestantse modernen en katholieken, 1840-1870'. Promotor is prof.dr. E.G.E. van der Wall.

Mw. B. Sur hoopt op dinsdag 17 september om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Keeping Corruption at Bay: A Study of the VOC's Administrative Encounters in Seventeenth-Century Mughal Bengal'. Promotor is prof.dr. J.J.L. Gommans.

Dhr. V. Vardanyan hoopt op woensdag 18 september om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Aspects of cosmic acceleration'. Promotor is prof.dr. A. Achúcarro.

Dhr. R. Yu hoopt op woensdag 18 september om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'A monograph of the plant genus *Trigonostemon* Blume'. Promotor is prof.dr. P.C. van Welzen.

Dhr. H. Llewellyn hoopt op woensdag 18 september om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'An Institutional Perspective on the United Nations Criminal Tribunals: Governance, Independence and Impartiality'. Promotoren zijn prof.dr. N.M. Blokker en prof. dr. L.J. van den Herik.

Mw. M.E. Gassó Miracle hoopt op woensdag 18 september om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Temminck's Order. Debates on Zoological Classification: 1800-1850'. Promotor is prof.dr. F.H. van Lunteren.

Dhr. T.M. Schouten hoopt op woensdag 18 september om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Classification of dementia and early cognitive decline using Magnetic Resonance Imaging'. Promotoren zijn prof.dr. S.A.R.B. Rombouts en prof.dr. M.J. de Rooij.

Mw. E. Nour Ghassemi hoopt op donderdag 19 september om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Hydrogen dissociation on metal surfaces'. Promotor is prof.dr. G.J. Kroes.

Dhr. G. Papadomanolakis hoopt op donderdag 19 september om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Into the Darkness: Forging a Stable Path Through the Gravitational Landscape'. Promotor is prof. dr. A Achúcarro.

Dhr. W.H. Kopp hoopt op donderdag 19 september om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Risk factors and outcome of clinical pancreas transplantation'. Promotor is prof.dr. J.F. Hamming.

Mw. L.G.A. Janssen hoopt op donderdag 19 september om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'EU Bank Resolution Framework: A comparative study on the relation with national private law'. Promotoren zijn prof.dr. W.A.K. Rank en prof.dr. M. Haentjens.

De beroemdste gesjeesde student

Biografie over Leidse tijd van Rembrandt blijft vaag

In de biografie *De jonge Rembrandt* probeert Onno Blom de Leidse jaren van de schilder in kaart te brengen. De befaamde molenaarszoon met aardappelneus is echter nauwelijks meer dan een figurant in een stadsgeschiedenis.

DOOR VINCENT BONGERS Het heeft haast iets zieligs, al dat gesjor van de stad Leiden aan een schilder die pas echt beroemd zou worden toen hij naar Amsterdam vertrok. Vooral omdat Leiden eeuwenlang geen klap gaf om de meest bekende van de Hollandse meesters. *City marketeers* draaien nu uren om die fout recht te zetten en ervoor te zorgen dat de verloren

zoon met zoveel mogelijk bombarie weer in Leidse armen wordt gesloten. Uiteraard is deze dandrand ook ingegeven door het geld dat toestromende toeristen in het laatste brengen.

Al die kunstgrepen zijn ook wel nodig, want Rembrandt van Rijn (1606-1669) was aardig weggegend in Leiden. Dat kaart de Leidse schrijver Onno Blom onmiddellijk aan in zijn vorige week verschenen biografie *De jonge Rembrandt*. Het huis aan de Weddesteeg waar de schilder op 15 juli 1606 werd geboren, is bijvoorbeeld in 1927 gesloopt.

In het niet al te fraaie appartementencomplex ('affreus', schrijft Blom) dat er nu staat, is slechts een gevelsteen ingemetseld die herinnert aan de geboorte van de schilder. Dat ding zit ook nog eens

op de verkeerde plek: 'De plaquette had tien meter verderop moeten zitten. Ik zag twee toeristen naar de gevelsteen wijzen en druk met hun hoofd knikken. Als het niet zo treurig was, zou ik in lachen zijn uitgebarsten.'

Op zijn zoektocht naar de Leidse wortels van Rembrandt, die 25 jaar in deze stad woonde, botst de biograaf al snel op een flink en eigenlijk onoverkomelijk obstakel. Want, 'er zijn geen persoonlijke brieven, dagboeken of notities' van Rembrandt. 'Misschien zijn die er nooit geweest. Het allerintiemste wat we nog van hem hebben is zijn werk.'

Wel put hij uitgebreid uit bronnen van tijdgenoten die schrijven over Rembrandt. Het blijkt bijvoorbeeld dat Rembrandt ook toen al meniggen in vervoer

ring bracht met zijn schilderijen. 'Toen Constantijn Huygens, kunstkenner en de secretaris van stadhouder Frederik Hendrik, in het voorjaar van 1629 een bezoek bracht aan het Leidse atelier van Rembrandt en het historiestuk "De berouwvolle Judas" op de ezel zag staan, viel zijn mond open van verbazing', aldus Blom.

'Hulde, Rembrandt!' jubelde Huygens bijvoorbeeld opgewonden in zijn memoires. "Ik houd staande: bij geen Protogenes, Apelles of Parrhasius (schilders uit de Griekse oudheid, red.) is ooit opgekomen of zou, mochten zij op aarde terugkeren, ooit kunnen opkomen wat door een jongen, door een Hollander, door een molenaar die nog geen baard heeft, in één mensengedrag is bijeengebracht en in zijn totaliteit weergegeven.'

Ook leuk is de karakterschets die de Florentijnse kunstenaarsbiograaf Filippo Baldinucci in 1667 van de schilder gaf: die van een onbehouwen hork: 'Hij was zo nukkig als wat en had lak aan iedereen.'

Rembrandt besteedde geen aandacht aan zijn voorkomen en verkeerde met mensen beneden zijn stand. 'Zijn lelijke, volkse gezicht, ging gepaard met smerige, slordige kleren, want hij had de gewoonte om onder het werk zijn penseel aan zijn kleding af te veegen.' Volgens Baldinucci schilderde Rembrandt op 'een buitensporige wijze' omdat dat overeen kwam 'met zijn levenswijze.'

Blom is het niet eens met die lezing maar 'toch had Baldinucci op één pijnlijk punt gelijk. Als je naar de portretten kijkt die Rembrandt van zichzelf in de spiegel maakte, kan je niet volhouden dat hij een mooie man was. Hij had een robuuste charme, zeker, maar hij was pafferig, pokdalig en had een knol van een aardappelneus.'

Uiteraard zijn er ook nog de schilderijen, etsen en tekeningen die Rembrandt in zijn Leidse tijd maakte. Opvallend is dat hij zijn directe omgeving niet vaak als onderwerp koos. 'Rembrandt schilderde of tekende de molen van zijn vader nooit. Hij maakte ook geen schilderijen en tekeningen van de Weddesteeg of zijn geboortehuis. Tenminste, die zijn niet bewaard gebleven.'

'Rembrandt was nukkig en had lak aan iedereen'

De biograaf laat zich echter door de bronnenproblemen niet uit het veld slaan. Hij moet in zijn biografie Rembrandt construeren met wat de schilder 'dagelijks om zich heen zag', schrijft hij. 'Ik bouwde mijn zinnen uit de stenen van mijn stad.'

En dat is precies wat de lezer krijgt, een beschrijving van Leiden in de late zestiende en zeventiende eeuw, met als figurant Rembrandt van Rijn.

Het is een stadsgeschiedenis met bloemrijke omschrijvingen als: 'Leiden was een glinsterend

labyrint van grachten, kanalen, en de riviertjes de Mare, de Vliet en de majestueuze Rijn, die zich buiten de muren vertakte en midden in de stad weer één stroom werd.' Nog zo'n ronkende zin: 'De spiegeling van de zon in de Rijn, dat was het eerste licht dat de ogen van Rembrandt moeten hebben gevangen.' Zo speculeert hij er steeds op los.

Als de op de Leidse universiteit begonnen geloofstvist tussen arminianen en gomaristen over de predestinatieleer in 1617 zo uit de hand loopt dat er rellen uitbreken, doet Rembrandt, die dan op de Latijnse school zit, daar volgens de auteur vast niet aan mee. 'Het straatrumoer moet tot in het klaslokaal van de elfjarige Rembrandt zijn doorgedrongen, maar hij zal zich er niet in hebben gemengd. Hij was geen straatschoffie en al helemaal geen stenengooyer.'

En als er een aantal arminianen een kopje kleiner wordt gemaakt, schrijft de biograaf: 'Heeft Rembrandt bij de executie staan kijken? De onthoofding van de Leidse arminianen vond plaats op een steenworp afstand van het atelier van zijn eerste schildersmeester.'

Na de Latijnse school schreef Rembrandt zich in mei 1620 op veertienjarige leeftijd als letterenstudent in op de universiteit. 'De inschrijving bracht een aantal voordelen met zich mee: een student aan de Leidse universiteit hoefde geen belasting te betalen op bier en wijn, viel onder het academisch recht en hoefde niet te dienen in de schutterij. Eeuwenlang is men ervan uitgegaan dat Rembrandt zich had laten inschrijven met het oog op die voordelen. Hij stond te boek als de beroemdste gesjeesde student.'

Hij hield het echter niet bij één jaar. 'Studenten moesten zich jaarlijks opnieuw laten registreren in zogenoemde recensielijsten. De lijsten uit de eerste helft van de zeventiende eeuw zijn niet bewaard gebleven. Alleen het *volumen inscriptionem* van 1622 bestond nog, maar was kennelijk nooit nauwkeurig nagelopen. Want daar stond hij in: "Rembrandus, Hermanii, bij zijn ouders."

Rembrandt stond dus langer ingeschreven dan werd gedacht. Maar dat betekent uiteraard niet dat hij zich stevig op de studie stortte. 'Hoe serieus hij studeerde, zullen we nooit zeker weten', erkent Blom. Om er vervolgens wel vanuit te gaan dat de universiteit bepalend is geweest voor de ontwikkeling van de schilder: 'De tijd die "Rembrandus" aan de Leidse Academie doorbracht kan niet langer worden gebagatelliseerd. Hij moet ten minste twee jaar lang hebben gestudeerd - en dat verklaart dat Rembrandt zich zo spectaculair kon ontwikkelen als historieschilder, en kennis en begrip van de Bijbel en antieke mythologie zo vernuftig aanwendde.'

De biografie staat vol met dit soort aannames en interpretaties, met als gevolg dat de Leidse Rembrandt nog even ongrijpbaar blijft als hij al was. Iets wat Blom eigenlijk al onderkent in zijn dankwoord als hij schrijft dat hij 'een schim uit de zeventiende eeuw najoeg'.

Onno Blom, *De jonge Rembrandt*. De Bezige Bij, 277 pag. € 29,99

Rembrandt van Rijn, zelfportret, ca. 1628, olieverf op paneel (22,6×18,7cm). 'Je kan niet volhouden dat hij een mooie man was', schrijft biograaf Onno Blom. 'Hij was pafferig, pokdalig en had een knol van een aardappelneus.' Foto Rijksmuseum

Forced to live in a ho(s)tel

Internationals are desperate to find anywhere to stay

Some international students are staying in hotels since they couldn't find a room in time. 'When I go home, I will probably tell other people not to study in Leiden.'

'It's basically a lottery'

Alexander Kaiser (21, Political Science) is staying in the recently opened Pink Flamingo Hostel in The Hague. According to the receptionist, multiple hostel guests are international students still looking for a room.

"I came from Germany by car this Sunday. Earlier this summer I came here for a week to do viewings for rooms. I was looking for a room in a student house at first for the full experience, but now I don't care anymore, I'm desperate to find anything to stay. I even looked at apartments in Delft.

"In the meantime I'm going to stay here. I hope to find some friends, so I can stay at somebody's place. In case of emergency, I can sleep in my car, if I don't have any money left. I am an Erasmus student, so I get funding, but I haven't received it yet. So basically I'm paying for everything myself right now. It's twenty

euros a night to sleep here, which is fine, but I can't stay here that long.

"Not speaking dutch and not being here all the time to do viewings are the biggest obstacles in finding a room. You have to compete with 150 other people who want the same room. It's difficult to make a choice, I think most people don't even read all the messages they get. It's basically a lottery who gets invited.

"I was worried for a long time, but at this point I'm trying to make the best of it and see it as an adventure. It's exciting on one hand, but depressing on the other. I'm afraid it will ruin my experience.

"When I go home, I will probably tell other people not to study in Leiden. I don't want to do that, because I really like the city and the country. But in the end I can't recommend coming here."

"I'm afraid it will ruin my experience." Foto Marc de Haan

'I thought I'd give it a try'

Umberto Domanda (24, Colonial and Global History) is one of the happy few who did find a room from Italy, but he had to find a temporary place to sleep until he can move in. He stays in Hotel De Barones.

"I came to Leiden on Sunday evening, before that I stayed with friends in Amsterdam. My parents were already here, in this hotel. The owners overheard us talking about my situation: I had already found a room, but I can't move in until the end of this week, so I was looking for an affordable place to stay a couple of nights. I thought it was too much to go couchsurfing, I didn't want to ask someone to host me for five nights.

"The owners of the hotel were so kind to offer me this room. It wasn't booked, and now I can sleep here for a reduced price until I can move into my room. I think I pay around fifty euros a night.

"I am so lucky to have found a room. I saw an ad of the room on Facebook. Twenty other people had already reacted by the time I sent a message, but I thought I'd give it a try. The landlady told me she had received some 120 messages. No idea why she chose me, but I'm very happy with it.

"Everyone here is so nice. I went to Fixers (a tech shop in Haarlemmerstraat, ed.) to buy a new adapter for my laptop, because my Italian one doesn't work here. The guy gave it to me for free. Maybe it's a kind of karma, I don't know.

"I've studied in different countries, in total I have searched for a room five times. At other universities they also warn you sometimes that it's hard to find housing, but nowhere it was as bad as it is here. It was stressful to find a house, but it definitely didn't ruin my experience. I am super happy to be here."

"Maybe it's karma." Foto Taco van der Eb

'It shouldn't be normal'

Evangelia Theocharous (25, Clinical Neuropsychology) is from Cyprus and stays in the same hostel as Kaiser, but in a dorm with less people. She pays thirty euros a night.

"I've been looking for a long time from Cyprus, but I didn't find anything. Most people don't even respond, and those who did, were looking for a working person and not a student. From another country it's very difficult to find a house here. You have to have someone to do the viewings for you.

"Yesterday I had a viewing and I have another one today. I have no idea what kind of house it is, I only have the address. At this point I can't reject anything, really. I've been sleeping in the hostel for almost two weeks, I will be staying here until Friday at least. I'm looking to find another place in Leiden, either a hostel, an Airbnb, or a sublet for a month, but otherwise I'll stay here.

"I didn't expect this, it's very disappointing. I've studied in four different countries, and I never had a problem with housing like this before. It's not like we're asking for charity, we're here to pay for a room.

"A friend told me she was studying in the UK. There was a shortage of student housing there as well, and everyone got out and protested until everyone had a house. Here, everyone says: 'This is how it is in Leiden.' It shouldn't be normal.

"Maybe the university should take in less students if they know they don't have the room to host everyone. It's not like only a small minority can't find a room, it's a large group. The university tells you that it's very difficult to find a house here, still nobody really expects that it is going to be this difficult. But I'm not going back to Cyprus. I've tried so hard to get into this program, I'm not willing to leave it for any reason."

"Everyone says: 'This is how it is in Leiden.'" Foto Marc de Haan

Genieten in de categorie escalatie

Ook voor je oma: in het voormalige InCasa opent vrijdag De Popupclub

Het clubaanbod in Leiden is schraal, maar daar komt verandering in, voor acht maanden. Vrijdag start De Popupclub in het voormalige InCasa. 'Die container vol drank mag op.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Al jaren moeten steeds meer discotheken in Nederland hun deuren sluiten. Datzelfde lot onderging de Leidse club InCasa, waar de afgelopen jaren slechts sporadisch nog een feestje werd gehouden. Zonde, vindt Leids alumnus en Popupclub-programmeur Roel Gielkens (30). 'Want er zijn heel veel toffe clublocaties waar nu niets mee gebeurt.'

Het clubaanbod in Leiden laat te wensen over, vindt hij. 'Onze toegevoegde waarde is, los van het feit dat er eindelijk weer een plek voor duizend man komt, dat wij de clubvibe hebben. Gebr. de Nobel is echt een poppodium. Wij gaan voor een intieme setting, plus een stukje escalatie. De kans is heel groot dat als je hier elke week staat, je minstens een keer in de maand confetti in je bier hebt gehad. Acht maanden lang staan we hier. Daarna gaan we door naar andere steden.'

Maar voordat de confettikanonnen losbarsten, wordt eerst nog druk verbouwd voor de opening op vrijdag 13 september. De entree krijgt 'duizelingwekkende bestickering' en de karaokezaal panterbehang. 'Het moet een andere sfeer krijgen dan InCasa. We richten ons op studenten, we willen het gezellige feestpubliek binnen hebben. Aan het plafond in de grote zaal worden doeken opgehangen,

in stijl van het circus, en de dj komt dichterbij het publiek te staan. 'Het publiek kan ook achterlangs lopen. Zo is het net alsof je op een huisfeestje staat.'

De komende acht maanden gaat de club elke vrijdag- en zaterdagavond open. 'Het wordt een hitjescircus met uitstapjes naar disco, urban en foute muziek. Andere dagen kunnen studenten het afhuren voor een 21-diner, gala, afstudeer- of constitutieborrel. Het kan gaan van een intieme karaokeavond tot een feest voor duizend man.'

Gielkens is trots dat hij Happy Feelings, Rewind en Terug naar Toen heeft gestrikt. 'Zij geven elk weekend wel drie shows in Nederland, maar konden in Leiden nooit ergens terecht. Het niveau van de dj's is veel beter dan voorheen.' Ook komen er bekende artiesten optreden, zoals Kriss Kross Amsterdam op 2 oktober. 'Dat is al bijna uitverkocht.'

Later die maand komt er een partypubquiz. 'Dat wordt twee uur lang quizen met gratis drank, dj's en entertainment', zegt Gielkens. 'Daarvoor nodigen we alle jaarclubs, disputen en huizen uit. Er komt een container vol drank die op mag. Dat wordt genieten in de categorie escalatie.'

Ook gaat de Popupclub feesten organiseren voor kinderen en bejaarden. 'Studenten nemen hun opa en oma mee naar het feestje, we zetten een bandje neer dat oude muziek speelt. Mooi.'

Opening vrijdag 13 september. *Happy Feelings*. Disco en hitjes. Vanaf 23 uur.

'Het moet een andere sfeer krijgen.' Foto Taco van der Eb

Wat maakt jou jou?

Nieuw Utrechts Toneel speelt in Park Matilo

Zijn we lijnentrekkers of ontdekkingsreizigers? Om die vraag te beantwoorden deelt het Nieuw Utrechts Toneel het publiek in tweeën.

DOOR ELSE VAN DER STEEG Als toeschouwers aankomen bij de tent waar de voorstelling *Grens* wordt opgevoerd, worden zij tegengehouden door een douanepost. Die leidt hen direct naar de óf linker- óf de rechterkant van de tent. De tent staat in tweeën gesplitst door een rode tafel van vijftig meter. Precies op de plek waar de tafel staat, liep ooit de Limes, de oude Romeinse grens.

De scheiding was een bewuste keus van schrijvers en acteurs Greg Nottrot en Floor Leene, van Het Nieuw Utrechts Toneel. 'Je zit aan je eigen kant en hoort bij je eigen groep mensen', zegt Leene. 'De enige manier om naar de andere kant van de tent te komen, is door over de tafel heen te klimmen. Zo creëren we gelijk een "wij-zij"-gevoel.'

Waar gaat *Grens* over?

'Met de locatie, de Limes, als uitgangspunt hebben we het over de grens in de zin van "wij versus zij". Waar eindig ik en begint de ander? Dit doen we aan de hand van een anekdote: Greg en ik zien op een dag een vreemde man aan onze tuintafel zitten en laten hem binnen. Als ook zijn zoon bij ons in huis komt wonen ontwikkelt zich de vraag: hoeveel ruimte geef je iemand? Waar ligt die grens?'

Hoe kwamen jullie daarop?

'We hebben echt een keer iemand in onze tuin gehad, die in een slaapzak

bij de tuintafel lag te slapen. In mijn herinnering heeft Greg hem toen een kopje koffie gegeven, maar hij weet dat al niet meer. Het is dus eigenlijk een heel dun lijntje, waarover we zijn gaan fantaseren: wat als we die man toen hadden binnen gelaten? Wat zou er dan gebeurd zijn?'

'We werken vaak documentair: we nemen een aspect uit ons karakter of dagelijks leven, vergroten dat uit en maken daar fictie van. We gebruiken onze eigen namen en situatie. Zo komen onze dochters en ons huis in het verhaal voor. Dus toen we het aan het schrijven waren, had ik wel iedere keer mijn eigen huiska-

mer voor ogen. Maar we maken ook karikaturen van onszelf. Gaandeweg schiet het verhaal steeds verder de fantasie in: het wordt steeds groter en op een gegeven moment zelfs absurd.'

Hoe dan?

'Halverwege breken Tijs Huys en Wil van der Meer, die de vreemdelingen spelen, de voorstelling open. Zij ondervragen Greg en mij: waarom zijn wij de "wij"? Waarom is de hele cast wit, als gesuggereerd wordt dat "de ander" vluchtelingen zijn? Dit culmineert in een discussie over identiteit: wat maakt jou jou? Zijn wij lijnentrekkers of ontdekkingsreizigers? Aan de ene kant willen we dat iedereen gelijk is, willen we de grenzen wegpoetsen. Aan de andere kant willen we ons heel graag structureren als mens: weten wie je bent, wat je identiteit is, wat van jou is. Het is een vraagstuk waar wij ook niet direct een antwoord op hebben, maar dat we wel fascinerend vinden.'

PS|theater & Het Nieuw Utrechts Toneel, *Grens*, do 12 sept tot en met zo 15 sept, Park Matilo, € 40 - 43,50 (inclusief diner)

Foto Bas Duijs

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 uren, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Oefenen voor staatsexamen NT2, niveau 2. *Economie, 4havo. *Wiskunde, Engels, brugklas mavo, havo. *Wiskunde B, 4havo. **Leiden-Zuid**, 7 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Word taalmaatje en help één keer per week een vluchteling of anderstalige met het verbeteren van het Nederlands. Bepaal zelf waar en wanneer. Mail naar taalgroep@ekkliesleiden.nl of bel: 06-34069967.

Nieuw moreel kompas! Een voordracht door Klaas van Egmond, hoogleraar, medeoprichter Sustainable Finance Lab en adviseur van de Triodosbank. **Donderdag 19 september, 20:00 uur.** Zorgwekkende ontwikkelingen stapelen zich op: klimaatverandering, migratiestromen, populisme, handelsconflicten, een wankel financieel bestel en fragmentatie van de politiek. Door vanuit de huidige maatschappelijke situatie een paar stappen terug te zetten kunnen we op basis van de Europese filosofie, cultuur en geschiedenis tot een nieuw moreel kader komen. De Zonneboom De Laat de Kanterstraat 5, Leiden Meer informatie en (vooraf) aanmelden via www.zonneboom.nl of 071 - 5123137.

Het Clubje

Van links naar rechts: Michael Paulussen, Janne van der Sande, Tommey Theunissen, Camille Le, Stijn Bekker. Foto Marc de Haan

Column

Welkom

Op het Zeeuwse Calvin College mogen jongens geen korte broek dragen, ook niet als het kwik boven de dertig graden stijgt en er zweet naar lichaamsdelen sijpelt die tot aan het huwelijk zo goed als nieuw dienen te blijven. Na wekenlang gekibbel over het gedeeltelijk verbod op de gezichtsbedekkende kleding van moslimvrouwen nu dus deze verfrissende kwestie over blote, gereformeerde jongensbenen. Wij leven in een prachtig land.

En van de leerlingen besloot tegen het archaïsche kledingvoorschrift te protesteren en schakelde daarbij de hulp van Tim Hofman en zijn programma *BOOS* in. Voor een draaiende camera probeerde de vriendelijke bestuursvoorzitter van de reformatorische scholengemeenschap uit te leggen dat het zijn taak is om scholieren te vormen voor de maatschappij, en wel op christelijke wijze: 'In onze cultuur en traditie betekent dit dat meisjes een rok dragen en jongens een lange broek.' Duidelijke taal.

Met Hofmans manier van verhaal halen heb ik niet zo veel op: alleen doorgewinterde mediacursisten en geofende woordvoerders reageren niet ongemakkelijk op een camera die onaangekondigd in het smoeuw wordt geduwd. Toch kreeg ik van deze aflevering enorm de giechels. Ik vroeg me namelijk af hoe zo'n zogenaamd Zeeuws Babbelaartje van het Calvin College een open dag aan de Leidse Faculteit der Geesteswetenschappen zou beleven?

Allereerst komt hij aan bij het Lipsius, de grijze bunker, zo ijszeggend mismaakt en afstotend ontworpen dat deze beter in staat lijkt het kwaad buiten de deur te houden dan de Here Jezus zelf. Eenmaal binnen schiet de Zeeuwse blik door de ruimte: studenten dragen korte broeken, er loopt een jongen in een rok en er komen uitbundige kapsels in alle kleuren van de kauwgomballematomaat voorbij.

Aan de koffiebar wordt hem een onheilspellend drankje aangesmeerd, en omdat je van een veganistische latte macchiato evengoed moet piesen, bezoekt hij daarna de genderneutrale wc. Die blijkt ook gewoon door te trekken als je op de knop drukt. De knul opent opgelucht de deur, maar struikelt vervolgens over een praktiserend homopaar. Even verderop wandelt een student op eeltige blote voeten naar de hoofdingang van de faculteit.

Ik loop al wat jaartjes mee op het Lipsius en kijk nergens meer vreemd van op. Welkom, zou ik tegen de jongen willen zeggen. Welkom in het bolwerk van vrijheid in optima forma, de andere kant van het spectrum.

IVO VERSEPUT is student geschiedenis

'Je danst zoals je noedels maakt'

Japanse dansgroep 'Raiden'

Michael Paulussen (24, Japan studies): 'Ten kara ochite!' (Daal neer uit de hemel, red)

De rest, in koor: 'Wazaaaaaiii!'

Tommey Theunissen (22, Asian studies): 'Deze dans heet Champon, en we doen alsof we noedels maken.'

Paulussen: 'Het is net alsof we in de keuken staan: we draaien noedels en leggen ze op de toonbank.'

Theunissen: 'Er is ook een vissersdans uit het noorden van Japan waarin je doet alsof je een net gooit en een boot te water laat.'

Camille Le (24, Asian studies): 'We overdrijven tijdens het dansen ons enthousiasme.'

Theunissen: 'Vrolijkheid overbrengen aan het publiek, dat is een *key thing* van Yosakoi (Japanse dans, red).'

Stijn Bekker (20, International studies): 'Het is ontstaan in de jaren vijftig. Om de ellende van de Tweede Wereldoorlog te vergeten werd er gedanst op festivals. Wij hebben een energieke, expressieve stijl, maar er zijn ook teams met een iets rustigere stijl.'

Janne van der Sande (20, Japan studies): 'Die energie, daar wordt het publiek ook blij van.'

Le: 'We springen veel en gaan de hele tijd omhoog en naar beneden. Dat is best belastend voor de benen en de knieën.'

Paulussen: 'Er zitten elementen van klassieke Japanse dans in, maar het is ook heel modern. Zelfs Coca Cola heeft bijvoorbeeld zijn eigen Yosakoi-team in Japan. Onze outfit is gebaseerd op een team uit Japan waarin onze oprichtster heeft gedanst. Zij dacht: "Waarom heb-

ben we dit niet in Nederland?"

Theunissen: 'We zijn een dochtervereniging van Tanuki, de studievereniging van Japan- en Koreastudies, en trainen drie keer per week.'

Le: 'We hebben tien actieve leden. Elk jaar in september is er een open training waar iedereen welkom is. We bestaan nu bijna tien jaar.'

Paulussen: 'We zijn het enige Yosakoi-team in Nederland en dansen jaarlijks op de Leidse Japanmarkt en het Cherry Blossom-festival in Amstelveen.'

Theunissen: 'We hebben zelf ook activiteiten, bijvoorbeeld *Bounenkai*, de Japanse naam voor Oud en Nieuw. We komen samen, drinken een heleboel, doen speurtochten en bordspellen. We blijven dan 48 uur samen en op nieuwjaarsavond hebben we een bonte avond.'

Van der Sande: 'Het voelt hier meer als een groep. Hiervoor heb ik klassieke dans gedaan, wat best strikt is. Je praat bijvoorbeeld niet onder het dansen.'

Paulussen: 'Wij noemen elkaars namen als aanmoediging. Als iemand iets tegen je roept, antwoord je. De bijnamen binnen het team zijn *inside jokes*.'

Van der Sande: 'Mijn bijnaam is Tama. Ik zit pas net bij het team en ik had een keer een shirt aan met een ei erop. In het Japans is dat: *tamago*.'

Paulussen: 'Met een buiging en "*Arigatou gozaimashita*" bedanken we het publiek. Verder spreken we geen Japans, want er zijn eerstejaars tot mensen die wat verdwaald zijn in de studie – zoals ik haha – en mensen van andere studies.'

DOOR VERA ARNTZEN

Bandirah

